

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Posteriores Libros Septem De Habituali Gratia, Sanctificatione
Hominis, Ac Merito

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1621

Cap. II. Utrum gratiæ semel habita nunquam ita amittatur, quin aliquando
tandem recuperetur, ac semper duret?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94104)

perit, à dilectione mundi funditus occidit. Quod de dilectione peccaminosa, & contraria dilectione Dei super omnia intelligendum est, & illam charitas occidit, vel formaliter, quia excludit formaliter peccatum talis dilectionis, vel effectiue præseruando ab illa, ei-
 ve resistendo, & hoc præstat efficaciter, non omnino absolute, sed quantum est ex se. Vnde addit, Et tanto valentius mentem in auctoritatem erigit, quanto, & insensibilem contra terrores reddit. Et sic etiam exposuit idem D. Th. supra verba eiusdem Gregorij Homil. 30. in Euangel. Charitas magna operatur, sicut: si vero operari renuit, amor non est. Nam illud prius verum est ex parte inclinationis charitatis, sed voluntas potest illi suo arbitrio resistere: hoc autem posterius de operibus præceptis intelligendum est: & hinc non infert Gregorius, eum, qui non operatur, non fuisse amorem, sed iam illum non habere, cum sic operari renuit.

23.
 Rationis fit
 satis.

Ad rationem respondetur, de corruptione, vel amissione gratiæ posse nos loqui, vel physice, vel moraliter. Et physice loquendo clarum est, charitatem posse definire esse per absentiam conseruantis, id est, per suspensionem diuini influxus. Deinde probabilius est, nunc non proprie annihilari, sed corrumpi, seu condesinere esse permutationem subiecti amittentis gratiam, quam habebat, quia sicut gratia non creatur, ita etiam non annihilatur. Vnde consequenter dici potest gratia physice corruptibilis, id est, capax corruptionis modo explicato. In hoc vero sensu nullum est accidens, quod illo saltem modo corrumpi non possit. Iam vero an talis defectio dicenda sit violenta, & præternaturalis omnino qualitati gratiæ, vel charitatis, questio esse potest de modo loquendi. Nam quoad rem pendet ex alia questione, an peccatum physice expellat charitatem, vel tantum moraliter, quam infra tractabimus. Nunc ergo dicimus, charitatem duos habere status viæ, & patriæ, & in priori esse corruptibilem ex parte subiecti, licet de se non habeat principium corruptionis, in futuro vero statu futuram esse simpliciter incorruptibilem. Rationem reddit D. Thomas supra, terminis philosophicis, quia in hoc statu non replet totam subiecti capacitatem, vique quia non necessitat illud ad actuale Dei amorem ex defectu claræ visionis Dei, inde enim fit, vt cessante actu ipsius, & intellectu non plene considerante, per peccatum expelli possit. In patria vero replebit capacitatem subiecti in sensu contrario, & ideo, ita firmabit voluntatem in bono, vt peccare non possit, ac proinde nec ipsa corrumpi. Quæ ratio supponit, charitatem non posse amitti, nisi peccando, quod est verissimum, quia dona Dei sunt sine penitentia, & ideo sine causa ex parte subiecti non desinit illa conseruari; nulla autem alia dispositio est contraria gratiæ ex parte subiecti, nisi peccatum. Quod autem peccatum criminale repugnet charitati iam est in superioribus ostensum: modum autem repugnantiam in sequentibus explicabimus.

24.
 Confirmatio
 rationis dilu-
 untur.

Vnde patet etiam responsio ad primam confirmationem, nam primo non recte equiparatur qualitas gratiæ cum substantia, quia, vt dixi, gratia eo ipso, quod est in subiecto, non annihilatur, sed corrumpitur esse gratum, manente subiecto; substantia autem per se incorruptibilis, & simplex non potest definire nisi per annihilationem, & ideo non est par ratio. Nec annihilatione esset conueniens punitio, quia hæc debet versari circa subiectum, quod alicuius mali sit capax, & ideo magis punitur homo priuatione charitatis, quam priuatione totius esse. Nec etiam est verum, gratiam non habere contrarium; nam peccatum mortale vere illi opponitur, siue oppositio sit physica, siue moralis, hæc enim posterior maxime in hoc negotio consideratur. Ad secundam rationem respondetur, esse diuersam rationem luminis gloriæ, & visionis beatæ, quia in illis non habent locum illi duo status, quos distinximus, quia per se ab intrinseco constituunt hominem in statu beatitudinis, & secum con-

naturaliter afferunt necessitatem actualiter recte considerandi, & ideo quoad incorruptibilitatem gratiam ipsam, & habitalem charitatem superant.

C A P V T II.

Virum gratia semel habita nunquam ita amittatur, quin aliquando tandem recuperetur, ac semper duret.

In hoc capite alia hæresis explodenda est, quæ docuit, gratiam semel comparatam non posse ita amitti, Harpsi quin iterum in hac vita recuperetur, etiam cum per seuerantiam munere pro aliquo vitæ tempore vique ad mortem. Hæc hæresis tribui solet Vuclepho. Dixit enim gratiam in solis prædestinati esse posse, reprobos autem nunquam posse esse vere iustos. Ita de illo hæretico refert Vvaldensi. tom. 2. ca. 160. qui consequenter dixit, omnia peccata prædestinati esse venialia, & omnia reprobis esse mortalia, vt idem refert cap. 55. Et quamvis hi errores in illis 45. damnatis à Concilio Constantiensi fess. 8. non contineantur, ibidem tamen dicitur plures alios articulos erroneos in illius libris repertos esse, quos Vvaldensis legit, & dubitari non potest, quin fideliter referat. Vnde in eodem Concilio in articulos Ioannis Hus inueniuntur aliqui errores his similes, licet cum magna obscuritate, & contradictionis specie. Nam in primo dicitur, Ecclesiam tantum esse congregationem prædestinatorum, & in secundo dicitur, prædestinatum nunquam esse membrum diaboli, ex quo aperte sequitur, nunquam esse in statu peccati, sed in gratia. & contrario vero dicitur in tertio, præscitum nunquam esse partem Ecclesiæ, & ratio redditur, quia nulla pars Ecclesiæ finaliter excidet, eo quod prædestinationis charitas, quæ ipsam ligat, non excidet. At vero in quinto additur, præscitum aliquando esse in gratia secundum præsentem iustitiam, & nihilominus etiam tunc non esse partem Ecclesiæ. Et è contrario de prædestinato dicitur posse excidere à gratia aduentitia, & nihilominus etiam tunc esse partem Ecclesiæ, quia non cadit à gratia prædestinationis, & in sexto etiam supponit, prædestinatum esse posse in gratia, & extra illam.

Quia vero in illa doctrina, & inter illos articulos quædam repugnancia esse videbatur, ad illam vitandam videretur hæreticus introduxisse distinctionem quamvis illam gratiæ in gratiam aduentitiam, & gratiam prædestinationis, in qua non explicat, quæ sit illa gratia aduentitia, nec intelligi potest, quæ esse possit nisi illa, quæ nobis inhæret, qualis est est gratia sanctificans, & habitus, & actus eius. Quod si hanc gratiam in præscito aliquando esse, & in prædestinato aliquando inueniri priuationem eius fateatur, non est nobis cum illo contentio, licet in multis alijs erret. Nam indicat, prædestinationem esse formam, seu gratiam iustificantem formaliter hominem, & ideo gratiam sanctificantem esse immutabilem, licet non neget aliam gratiam amissibilem. Et inde etiam errat, asserendo, membra Ecclesiæ sola prædestinatione constitui, & homines habentes gratiam, si præsciti sint, non esse partes Ecclesiæ, & prædestinatos semper esse partes Ecclesiæ, in quocunque statu extra gratiam sint. Sed isti errores, quatenus ad formam sanctificantem attinent, in libro septimo, & octauo, impugnati sunt: quatenus vero spectant ad formam constituentem Ecclesiæ membra, in propria materia refelluntur, nec ad præsentem quicquam referunt. De prædestinatione autem, seu gratia prædestinationis (vt ille loquitur, cum de nomine non contendam) certum est esse immutabilem, quia non est forma sanctificans prædestinatum, nec est aliquid creatum, nec propria gratia inhærens homini, quam Augustin. lib. de Prædestinatione. Sanct. c. 10. à prædestinatione distinxit, de qua propria gratia tractamus. Vnde si ille hæreticus fateatur,

ur, hanc esse posse in reprobis, & ita amitti, ut nunquam reparetur, licet alias male sentiat de natura, vel effectu illius gratiæ, non est nunc nobis cum illo contentio quoad articulum de amissibilitate gratiæ.

3. Denique ab hoc errore parum discrepat Calvini-
nus, non enim dixit absolute, prædestinatum non
posse extra statum gratiæ existere, nam potest ali-
quando non credere, & tunc faretur Calvinus, non
esse iustum, & loquitur consequenter, quia censet,
per solam fidem iustificari. Tamen postquam semel
prædestinatus credit, & per fidem iustificatus est, di-
cit, non posse amplius ad statum iniustitiæ redire,
quia non potest fidem amittere. E contrario vero de
reprobis censet, nunquam vere iustificari, quia fides
iustificans est proprium donum electorum. Verba
Calvini refert Bellarminus libro primo de Amis-
sione. iustit. capit. 4. circa finem. In his autem omnibus non
inuenio aliquem, qui dixerit, gratiam semel habitam
posse amitti, licet non in perpetuum, seu nunquam
recuperandam. Nam qui dicunt, reprobos nunquam
habere gratiam, etiam dicunt, nunquam illam amitte-
re, vel non recuperare, quia nemo amittit, nisi quod
habet, nec recuperat, aut non recuperat, nisi quod
habuit. Quia vero negant, posse mutari prædestina-
tos à gratia semel recepta, simpliciter id affirmant,
vel per totam vitam, ut Vvicleph, vel postquam il-
lam acceperant, ut Calvinus. Illud autem medium,
scilicet, quod iusti possint gratiam amittere, licet non
in perpetuum, non inuenio, ut ab aliquo assertum,
referri. Tamen quia omnes illi errores extremi resu-
tantur ex dictis in capite præcedenti, & hic error me-
dius ab aliquo fingi potest, illum expendere, & resu-
tare necessarium est.

4. Supposito ergo fundamento fidei iacto in capite
præcedenti, gratiam habitam posse amitti, quod illa
amissio non possit esse perpetua, suaderi potest pri-
mo. Quia semel iustificatus per baptismum non po-
test damnari, nec priuari æterna beatitudine: ergo li-
cet aliquando gratiam amittat, non potest illa per-
petuo carere. Consequentia euidens est, quia æterna
beatitudo absque gratia non obtinebitur. Antece-
dens autem probatur ex promissionibus factis ho-
minibus iustificatis, Marc. vii. *Qui crediderit, & bap-
tizatus fuerit saluus erit.* Ioan. 4. *Qui biberit ex aqua, quam
ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed aqua, quam ego dabo ei,
fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* Vbi certum
est, per metaphoram aquæ, Christum gratiam suam
intellexisse. Item Ioan. 6. *Qui manducat hunc panem, uti-
que digne, vivet in æternum.* & ad Rom. 8. *Quis iustifica-
uit, illos & glorificauit.* Ex his ergo sic concluditur: di-
uina promissio infallibiliter implebitur; ergo semel
iustificatus gloriam infallibiliter consequetur: ergo
licet cadat, resurget infallibiliter. Et ratio reddi po-
test, quia iustus per gratiam, consequitur ius ad glo-
riam; ergo non frustrabitur perpetuo illo iure pro-
pter impedimentum superuenientis peccati: ergo ad
iustitiam Dei spectat auferre tale impedimentum, ut
ius illud persoluatur. Et ideo Paulus ad Hebr. 6. ad
lapsos post iustificationem dicit: *Non est iniustus Deus,
ut obliuiscatur operis vestri.*

5. Secundo argumentor à contrario, quia illi, qui
tandem damnantur, nunquam fuerunt vere iusti;
ergo è conuerso qui semel vere sunt iusti, & gratiam
obtinunt, non possunt illam in perpetuum amittere.
Consequentia est clara, & antecedens probari potest
primo, quia contrariorum eadem est ratio, nam per
prædestinationem homo constituitur iustus: ergo è
conuerso qui reprobus est, nunquam potest esse ve-
re iustus. Antecedens patet, quia prædestinatus, ut
talis est, est maxime dilectus Deo; ergo gratus: ergo
iustus: ergo prædestinatione constituitur iustus, ac
subinde sine illa nemo potest esse de societate iusto-
rum. Confirmatur hoc ex illo 1. Ioan. 2. *Ex nobis prodie-
runt, sed non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis perman-
sissent utique nobiscum, sed ut manifesti sint, quia non sunt o-*

Pars 3.

6. In quo testimonio esse ex nobis, nihil aliud
esse videtur, quam esse membra corporis Ecclesiæ, in
quo nos sumus: ait autem Ioannes, qui omnino dese-
rit Ecclesiā, nunquam ex illa fuisse: ergo sentit, eum,
qui sit infidelis, vel hæreticus, nunquam vere fuisse fi-
delem. Ex quo eadem ratione sequitur, eum, qui om-
nino deserit iustitiam, ita ut ad illam amplius non re-
deat, nunquam illam habuisse: eadem enim est ratio de
iustitia, seu fide viua, quæ est de fide absolute, & se-
cundum substantiam sumpta.

Nihilominus secundum Catholicam fidem dicen-
dum est, gratiam semel habitam amitti posse, in per-
petuum, ita ut nunquam reparetur. Hæc assertio ali-
ter in prædestinatis, aliter vero in reprobis intelli-
genda, & probanda est. Nam de prædestinatis verum
est infallibiliter, quod gratiam finaliter, seu in perpe-
tuum non amittent. Vnde postquam semel gratiam
habuerint, ita reguntur, & proteguntur à Deo, ut vel
non cadant, vel si ceciderint, resurgant, & vel licet sa-
pius cadant, & resurgant, tandem aliquando ita re-
surgant, ut amplius non cadant. Hoc enim probant
verba Pauli citata ad Roman. 8. & multa alia, qui-
bus certitudo, & efficacia diuinæ prædestinationis
ostenditur. Nihilominus tamen etiam in his vera est
assertio iuxta dicta supra de auxilio efficaci ad resur-
gendum à peccato, & de dono perseverantiæ, vel
confirmationis in gratia. Quia omnes iusti, qui post
lapsam ad gratiam redeunt, ita redeunt, ut possent
non redire, si vellent, non obstante cuiuscunque vo-
cationis efficacia: & similiter iusti, qui pro aliquo
tempore in gratia vsque ad mortem perseverant,
possent non perseverare, si vellent ex vi suæ liberta-
tis, secluso singulari privilegio, si alicui forte datur,
quod satis incertum est, ut dixi: ergo de omnibus ius-
tis, etiam prædestinatis ratione videntibus verum
est, posse post quamcunque iustificationem gratiam
in perpetuum perdere. Et ita quantum ad hanc par-
tem fundamentum huius veritatis ex libertate arbi-
trij sumenda est, quam neque efficax gratia, nec præ-
destinatio tollit, ut est certissimum, & in superiori-
bus satis probatum. Neque huic potestati obest infal-
libilis perseverantia, quia multa esse possunt ex vi
causæ secundæ liberæ, quæ in præscientia Dei infalli-
biliter non euenient. Et ideo non obstat certitudo
prædestinationis, quia licet in sensu composito hæc
duo non possint esse simul, prædestinatum lapsum
nunquam resurgere, aut non aliquando perseverare,
nihilominus ille etiam, qui prædestinatus est, potest
simpliciter, & (ut aiunt) in sensu diuiso gratiam per-
petuo amittere, quia illa prædestinatio supponit
præscientiam, saltem conditionatam infallibilem,
quod illa potestas non reducetur in actum, si guber-
netur, & protegatur à Deo tali modo, quem modum
Deus sua prædestinatione efficacia præordinauit.

7. At vero in reprobis non solum certum est, habere
potestatem, sed etiam in actum redigi. Et quia hære-
tici non dubitant, quin reprobi omnes finaliter in secunda
gratia non perseverent, & quod in æternum illa sint quoad re-
carituri, solum superest contra eos probandum, pos-
se hoc eis contingere post gratiam semel habitam, & aliquando
in multis ita euenire. Hoc autem satis ostenditur, in gratia
reprobos aliquando esse vere iustos, & gratiam vere extiterunt.
in se recipere, quam postea perpetuo amittunt. Pri-
mo igitur id potest inductione ostendi. Nam demo-
nes aliquando fuerunt in statu gratiæ, à qua irrepa-
rabiliter ceciderunt. Quo exemplo utitur Hieronym.
lib. 2. contra Iovinian. confirmans illud verbis Chri-
sti Luc. 10. *Videbam sathanam tanquam fulgur de celo ca-
dentem.* Idem Isaie 14. *Ezechiel. 28. Cyril. lib. 9. in Ioan.*
cap. 10. De Cain etiam constat, reprobum fuisse, & ta-
men iustum aliquando fuisse negari non potest, quia
saltem in infantia per fidem, & diligentiam Patrum
ab originali culpa liberari facile potuit. Idem argu-
mentum fieri potest de omnibus Iudeis circumcisis,
qui tandem reprobatii sunt, quamuis in infantia fue-
rint

6. Conclusio
secundum
fidem.

Prima pars
quoad præ-
destinatos
suadetur.

7. Suadetur
secunda

rinciustificati. Idem etiam argumentum sumitur ex Christianis in pueritia rite baptizatis, quos fuisse iustos negari non potest secundum fidem, neque etiam potest, salua fide, negari, quin multi Christiani reprobi sint.

8. Præterea solet induci exemplum speciale de Saule etiam in ætate adulta, & cum ad regnum electus, & assumptus est, fuisse iustum ex lib. 1. Reg. capit. 9. 10. & 12. colligitur. Vnde Cyprian. epist. 7. de illo, & de Salomone à gratia cecidisse dicit; & tamen licet de Salomone sub iudice lis sit, an fuerit damnatus, de Saule id aperte videtur historiam de morte Saul ut habetur 1. Reg. 31. subditur: *Mortuus ergo Saul propter iniquitates suas, eo quod præuarius sit mandatum Domini, quod præceperat, & non custodierit illud; sed insuper etiam pythionissam consuluerit, nec sperauerit in Domino.* Non tamen desunt, qui respondeant, quod licet Saul à Deo fuerit corporaliter interfectus propter hæc peccata, potuisse nihilominus misereri animæ eius, dando illi contritionem peccatorum. Vnde potest expedi, Scripturam non dicere, Saulem mortuum esse in peccatis suis, sed propter peccata sua, & ideo non defuerit Hebræi, qui crediderint illum fuisse saluatum, eo quod 1. Reg. 28. ei dixit Samuel. *Crastu, & filij tui mecum eritis*, id est in sinu Abrahæ, in quo erat Samuel, quia erat locus iustorum. Quam opinionem sequitur Lyranus cum ambiguitate, & Abul. q. 10. in cap. 31. Reg. putat posse defendi sine errore, licet contrarium verum censeat.

Exemplum de Saulis damnatione.

Vtrū Saul fuerit reprobus.

Negant aliqui probabiliter.

9. Affirmatiua pars videtur probabilior.

Exemplum de Iuda reprobato.

10. Possibilitas vt iustus reprobatus fiat, manifeste ostendunt verba illa Pauli 1. Corint. 9. *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Vbi particula, forte, euidenter ostendit, rem esse contingentem, de se, etiam si Paulus ex speciali reuelatione certus de sua perseuerantia esse posset. Et idem sumitur ex illo Apocalyp. 3. *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.* Vnde colligit Augustinus lib. de Corrupt. & grat. cap. 13. posse aliquem iustum perdere coronam gloriæ peccando, & vt compleatur electorum numerus, alium veluti loco alterius sufficere. Et de huiusmodi ait Augustinus in fine capituli: *Gratiæ Dei suscipiunt sed temporales sunt, nec perseuerant, deserunt, & deseruntur.* Vndeque de his dicitur Ezechiel. 18. & 33. *Si auerterit se iustus à iustitia sua, omnes iustitias eius, quas fecerat, non recordabuntur in præuaricatione, qua præuarius est; & in peccato suo morietur. Quod quidem secundum doctrinam fidei habet subintellectam conditionem si non egerit penitentiam, nihilominus tamen sicut illa verba supponunt posse iustum auertere se à iustitia sua, ita etiam supponunt, posse in illa auersione perseuerare vsque ad mortem, & damnari. Et idem aperte confirmat Petri monitio. 2. epist. capit. 1. *Satagite, vt per bona opera certam vestram uocationem, & electionem faciatis.* Quæ testimonia fere ad hanc rem comprobendam adduxit Concilium Tridentinum sessio. 6. cap. 11. & in cap. 12. concludit: *Sicut non est verum, semel iustificatum amplius peccare non posse, ita esse verissimum, ac certissimum, semel iustificatum, si peccauerit, certam resipiscenciam sibi promittere non posse.* Et canon. 15. damnat, dicentes, teneri iustum ad credendum ex fide, se certo esse in numero prædestinatorum.*

Vnde tandem concluditur euidenter ratio huius veritatis, suppositis principijs fidei, quia homo semel iustificatus potest peccare, & gratiam amittere, vt tunc ipsam ostensum est; sed postquam gratiam amisit, potest nunquam recuperare illam vsque ad mortem; ergo potest iustus gratiam semel habitam in æternum perdere, & beatitudine priuari, ac damnari. Consequencia nititur in alio principio fidei, quod moriens in peccato mortali, æternam beatitudinem non consequitur, quia, vt ait Paulus 1. Corinch. 6. *Iniqui regnum Dei non possidebunt.* Minor probatur, quia non potest gratiam recuperare, nisi ad illam iterum recipiendam libere se disponat, potest autem pro libertate sua non se disponere: ergo & in gratiam nunquam redire. Et ne quis dicat, hoc esse verum non de potestate, quæ interdum habet effectum, sed solum de potestate, quæ se tenet ex parte liberi arbitrij, in sensu diuino in eo manet, licet non sit reducenda in actum. Contra hoc instatur, quia illa potestas liberi arbitrij indiget auxilio efficaci, vt conuersionem, seu dispositionem sufficientem ad recuperandam gratiam efficiat; sed hæc gratia efficax ad resurgendum à peccato, non est promissa omnibus semel iustificatis, qui gratiam perdididerunt, neque omnibus secundum legem ordinariam datur. Vnde in particulari nullus potest sibi illam promittere, sine magna temeritate, & præsumptione, etiam si per reuelationem sciret, se fuisse ante lapsum iustificatum: de omnibus autem iustis cadentibus id affirmare, hæreticum esset. Nam æquæ falsum, & alienum ab Scriptura, & à Catholica doctrina est, dicere iustis cadentibus dari infallibiliter reparationem post lapsum, ac dicere, omnibus iustis dari infallibiliter perseuerantiam donum, ne amplius peccent. Tum quia si hoc reuelatum non est, ita neque illud, & sicut hoc aduersatur multis principijs reuelatis, ita etiam illud: tum etiam quia hoc in illo includitur. Si enim iustificatus semel cadens infallibiliter est habiturus auxilium efficax, quo resurgat, ita si cadat iterum certus esse potest de alio auxilio efficaci, quo iterum resurgat, quia non est alio maiori ratio de vno quam de alio, ac proinde necessarium erit sistere in vltima reparatione gratiæ, post quam non sequatur lapsus, sed habere donum perseuerantiæ finalis infallibiliter coniunctum: ergo semper iustus siue ante lapsum, siue post vnam, vel plures reparationes gratiæ post lapsum, timere potest, ne aliquando ita labatur, vt non resurgat, quia vt dicitur Ecclesiast. 11. *In die obitus sui inuicetur retributio secundum vias suas.* & ideo merito ibidem subditur: *Ante mortem ne laudes (seu beatificaueris) hominem quenquam.* Et simili modo dicitur Proverbiorum 27. *Neglorieris in crastinum, ignorans quid superueniat tibi crastino die.*

Ad primum ergo fundamentum, contrarij erroris turris respondemus, falsum, & hæreticum esse ante cedens, quod

tiam Dei suscipiunt sed temporales sunt, nec perseuerant, deserunt, & deseruntur. Vndeque de his dicitur Ezechiel. 18. & 33. *Si auerterit se iustus à iustitia sua, omnes iustitias eius, quas fecerat, non recordabuntur in præuaricatione, qua præuarius est; & in peccato suo morietur. Quod quidem secundum doctrinam fidei habet subintellectam conditionem si non egerit penitentiam, nihilominus tamen sicut illa verba supponunt posse iustum auertere se à iustitia sua, ita etiam supponunt, posse in illa auersione perseuerare vsque ad mortem, & damnari. Et idem aperte confirmat Petri monitio. 2. epist. capit. 1. *Satagite, vt per bona opera certam vestram uocationem, & electionem faciatis.* Quæ testimonia fere ad hanc rem comprobendam adduxit Concilium Tridentinum sessio. 6. cap. 11. & in cap. 12. concludit: *Sicut non est verum, semel iustificatum amplius peccare non posse, ita esse verissimum, ac certissimum, semel iustificatum, si peccauerit, certam resipiscenciam sibi promittere non posse.* Et canon. 15. damnat, dicentes, teneri iustum ad credendum ex fide, se certo esse in numero prædestinatorum.*

Vnde tandem concluditur euidenter ratio huius veritatis, suppositis principijs fidei, quia homo semel iustificatus potest peccare, & gratiam amittere, vt tunc ipsam ostensum est; sed postquam gratiam amisit, potest nunquam recuperare illam vsque ad mortem; ergo potest iustus gratiam semel habitam in æternum perdere, & beatitudine priuari, ac damnari. Consequencia nititur in alio principio fidei, quod moriens in peccato mortali, æternam beatitudinem non consequitur, quia, vt ait Paulus 1. Corinch. 6. *Iniqui regnum Dei non possidebunt.* Minor probatur, quia non potest gratiam recuperare, nisi ad illam iterum recipiendam libere se disponat, potest autem pro libertate sua non se disponere: ergo & in gratiam nunquam redire. Et ne quis dicat, hoc esse verum non de potestate, quæ interdum habet effectum, sed solum de potestate, quæ se tenet ex parte liberi arbitrij, in sensu diuino in eo manet, licet non sit reducenda in actum. Contra hoc instatur, quia illa potestas liberi arbitrij indiget auxilio efficaci, vt conuersionem, seu dispositionem sufficientem ad recuperandam gratiam efficiat; sed hæc gratia efficax ad resurgendum à peccato, non est promissa omnibus semel iustificatis, qui gratiam perdididerunt, neque omnibus secundum legem ordinariam datur. Vnde in particulari nullus potest sibi illam promittere, sine magna temeritate, & præsumptione, etiam si per reuelationem sciret, se fuisse ante lapsum iustificatum: de omnibus autem iustis cadentibus id affirmare, hæreticum esset. Nam æquæ falsum, & alienum ab Scriptura, & à Catholica doctrina est, dicere iustis cadentibus dari infallibiliter reparationem post lapsum, ac dicere, omnibus iustis dari infallibiliter perseuerantiam donum, ne amplius peccent. Tum quia si hoc reuelatum non est, ita neque illud, & sicut hoc aduersatur multis principijs reuelatis, ita etiam illud: tum etiam quia hoc in illo includitur. Si enim iustificatus semel cadens infallibiliter est habiturus auxilium efficax, quo resurgat, ita si cadat iterum certus esse potest de alio auxilio efficaci, quo iterum resurgat, quia non est alio maiori ratio de vno quam de alio, ac proinde necessarium erit sistere in vltima reparatione gratiæ, post quam non sequatur lapsus, sed habere donum perseuerantiæ finalis infallibiliter coniunctum: ergo semper iustus siue ante lapsum, siue post vnam, vel plures reparationes gratiæ post lapsum, timere potest, ne aliquando ita labatur, vt non resurgat, quia vt dicitur Ecclesiast. 11. *In die obitus sui inuicetur retributio secundum vias suas.* & ideo merito ibidem subditur: *Ante mortem ne laudes (seu beatificaueris) hominem quenquam.* Et simili modo dicitur Proverbiorum 27. *Neglorieris in crastinum, ignorans quid superueniat tibi crastino die.*

Ad primum ergo fundamentum, contrarij erroris turris respondemus, falsum, & hæreticum esse ante cedens, quod

Respondetur ad primam sententiam.

quod in eo assumitur, scilicet hominem iustificatum per baptismum damnari non posse, id enim in Concilio Trident. sess. 7. canon. 6. de baptis. damnatum est, vt in tom. 3. in 3. p. disp. 26. sect. 2. notauimus, & latius probat Bellarminus lib. 1. de baptis. cap. 14. & ex dictis sufficienter conuincitur. Ad testimonium vero, quibus illud antecedens probatur, respondetur omnes illas promissiones continere tacitam conditionem, si homo baptizatus, vel qualibet alia ratione iustificatus Deum non deferat. Nam qui dixit: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit.* Marci ult. simul dixit: *Docentes eos seruare omnia quaecumque mandauimus vobis.* Matth. ult. & cap. 19. dixerat: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* Vtique omnia, & vsque ad mortem, nam locutio indefinita, & absoluta hæc omnia includit. Præsertim, quia cap. 10. dixit: *Qui perseverauerit vsque in finem, hic saluus erit.* Eademque responsio est illius promissionis factæ digne communicanti corpus Domini, quod vivet in æternum, nam eandem conditionem includit, vtq; si impedimentum non posuerit, vel si gratiam in tali sacramento receptam sua culpa non amiserit. In ultimo autem loco Romanor. 8. sermo est de prædestinatis, de quibus Paulus ait: *Quos prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, hos & iustificavit, quos autem iustificavit, hos & glorificavit.* In his ergo certa regula est, sic iustificari, vt tandem certo, & infallibiliter beatitudinem consequantur. Hinc tamen non potest talis regula extendi ad omnes, qui iustificantur, quia non in omnibus iustificatio est prædestinationis effectus. Neque etiam inde colligi potest, prædestinatum semel iustificatum non posse amplius peccare, contrarium enim est de fide certum, vt ex doctrina superioris capitis, & rationibus, ac exemplis adductis conuincitur in Adamo, Davide, Petro, & si qui sunt similes, vt latius ostendunt Vega dicto lib. 12. cap. 3. & 5. & Bellarm. lib. 1. de Amul. grat. cap. 7. Solum ergo in verbis illis docet Paulus, prædestinatum ita iustificari à Deo, vt tandem gloriam consequatur, siue id sit in prima gratia accepta semper perseverando, quod paucis conceditur, siue cadendo, & resurgendo, donec ad aliquam iustificationem perveniat, in qua vsque ad finem perseveret.

13. Deniq; ad rationem ex Concilio Trident. sess. 6. Expenditur cap. 17. & can. 32. dicitur, omnesque, quod vel ratione sensus Conc. Trid.

ad vitam æternam, includere illam conditionem, si in gratia decesserint, propter quam Ezechiel. 18. & 33. scriptum est: *Si auerterit se iustus à iustitia sua, &c. omnes iustitie eius, quas fecerat, non recordabuntur.* Et ratio est clara, quia totum illud ius fundatur proxime in gratia, & illud præmium gloriæ non promittitur, nisi iustis, & filiis, qui capaces sint, etiam illius tanquam paternæ hereditatis. Qui ergo à se ipso voluntarie abijcit gratiam, & filiationem diuinam, & per penitentiam non procurat illam implere conditionem, vt in gratia moriatur, sibi non Deo imputet, quod in æternam gratiam, & gloria privetur, quia non tenetur ex iustitia Deus existentem in peccato vel remunerare, vel ad penitentiam agendam cogere: imo in hoc noquam gratiam confert, quod auxilium homini offert ad recuperandam gratiam, si velit, quod si id faciat, tunc ad iustitiam Dei peruenit, etiam illi illud per peccatum prius amissum, & per penitentiam restitutum illis conferuare, ac tribuere. Et hic est sensus Pauli ad Hebr. 6. velatius in propria disputatione de illo argumento tractauit.

14. Ad 2. sententiam respondetur.

Ad secundum negatur assumptum, & illius probatio potest in contrarium retorqueri: nam sicut homo non constituitur iustus per diuinam prædestinationem, ita neq; ex carentia prædestinationis ad gloriam sequitur, vt sit iniustus. Primum declaratur, quia prædestinatio, vt significat propositum æterni Dei dandi gloriæ alicui, sicut non confert homini gloriam ab æterno, nec in omni tempore sed in tempore per eandem

Pars 3.

voluntatem Dei præfinito, ita nec dat homini gratiam pro omni tempore, sed pro illo, quod Deus præfinit: homo autem non constituitur iustus, nisi per gratiam intrinsecam, & sibi inhærentem, & ideo quamuis homo prædestinatus sit, nihilominus non semper iustus est. Et ideo Paulus licet prædestinatus esset, nihilominus de tempore priusquam vocaretur vere de se dixit: *Qui prius blasphemus fui, & persecutor, & contumeliosus, &c.* 1. ad Timot. 1. Et infra: *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quod Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum.* Et ad Galat. 1. *Audistis conuersationem meam aliquando in Iudæismo, &c.* Cui autem placuit ei, qui me segregauit ex utero matris meæ, & vocauit per gratiam suam. Vnde intelligitur, prædestinationem, licet semper sit, non tamen semper, vel pro semper operari vocando, & iustificando, sed cum ei placuit, qui hominem prædestinavit. Neque refert, quod prædestinatio sit quidam Dei amor, & magnus in ratione sua, quia non est per modum amoris exequentis, sed proponeris, & intendentis quasi in futurum nostro modo intelligendi, iustificatio autem est ab amore exequente, & operante de præfinita gratia infusione. Sicigitur etiam è contrario præscientia, vel reprobatio hominis damnandi non constituit illum, nec supponit illum iniustum pro omni tempore. Primum de constitutione euidenter est, quia præscientia Dei non est causa iniustitiæ hominis, nec carentiæ iustitiæ: & similiter per reprobationem positum non ordinatur homo ad culpam, sed ad poenam, quæ culpam supponat. Secundum etiam de suppositione manifestum est, quia vt homo sit reprobatus satis est, quod in peccato moriturus præficiatur, etiam si in alijs vitæ suæ temporibus fuerit iustus. Et ideo etiam ille, qui est præfinitus quoad damnationem, potest esse prædestinatus quoad iustitiam temporalem. Et hoc est etiam, quod verissime dicunt Theologi, posse reprobum secundum præsentem iustitiam plus diligi, quam prædestinatum pro illo eodem tempore, amore scilicet operante, & beneficiente pro illo tempore, quamuis secundum aliam rationem electionis, ac propositi prædestinatus plus diligatur.

Vnde ad primam confirmationem responderetur, nihil ob stare, quominus & prædestinati pro aliquo tempore sint non solum extra gratiam Dei, sed etiam extra fidem, & extra Ecclesiam, & reprobi, pro aliquo etiam tempore esse possint membra Ecclesiæ per fidem etiam viuiam, quia Deus non iudicat secundum futura opera pro tempore præfinita, sed secundum ea opera, quæ pro eodem tempore homo operatur. Et ad locum Ioannis verum quidem est, ipsum loqui de hæreticis, qui cum antichristi sunt ex nobis prodeunt, vel exeunt, vt Augustinus legit, quia ex ipsa Ecclesia contra Ecclesiam insurgunt, & illam consequenter deferunt, & ab illa exeunt. Ex hac vero parte illorum verborum aperte colligitur, eosdem hæreticos, priusquam tales fuerint de Ecclesia fuisse: non possent enim de illa exire, nisi prius intra illam essent: non possunt ergo huic veritati esse contraria subsequencia verba: *Sed non erant ex nobis*: quia non potuit Ioannes in tam paucis verbis contraria dicere. Illa ergo verba, *non erant ex nobis*, non significant, non erant membra Ecclesiæ, aut non erant ex societate fidelium, vel iustorum. Circa illorum autem verborum sensum varia sunt expositiones. Prima est valde communis sumpta ex Augustino, vt hæc posteriora verba referantur ad diuinam præscientiam, ita vt sensus sit: Exierunt ex nobis secundum præsentem Ecclesiæ statum, quia secundum æternam prædestinationem non erant ex nobis, id est, secundum ordinem diuinæ prædestinationis, & electionis. Ita Augustinus lib. de Corrupt. & grat. capite nono, quod confirmat ex subiunctis verbis: *Nam si fuissent ex nobis, permansissent vtique nobiscum.* Nam ex eo, quod sint ex nobis, id est, ex fidelibus, ac iustis

Tacite ob-
jectionis so-
lutio.

Ad confir-
mationem
ex 1. Ioan. 2.

1. expositio
ex August.

Kk 3 iustis

iustus secundum præsentem statum, non poterat inferre Ioannes, quod permansissent nobiscum: ex eo vero, quod sint ex numero prædestinatorum optime illud inferitur: ergo in hoc sensu loquutus est Ioannes. Eandem expositionem habet Augustinus libr. de Dono perseverant. capit. 8. & 20. de Trinit. cap. 8. & Ambros. vel Auctor. commentar. ad Roman. 9. & sequuntur ibi Glossa interlineal. Nicol. & plures alij, & Gratian. in cap. In domo, de Pœnit. distinct. 4. Potest tribui hæc sententia Tertulliano lib. de Præscript. c. 3. ubi sic inquit: *Nemo sapiens, nisi fidelis, nemo maior, nisi Christianus, nemo autem Christianus, nisi qui ad finem usque perseveraverit.* Tu ut homo extrinsecus nunquamque nosti, putas, quod vides, vides autem quousque oculos habes, sed oculi Domini alti, Deus in præcordia contemplatur, & inde cognoscit Dominus, qui sunt eius, &c. Ac tandem in fine capituli verba Ioannis allegat. Et iuxta hanc expositionem optime quidem soluitur obiectio, nam ex illo testimonio sic explicato potius sequitur, posse aliquos non prædestinatos pro aliquo tempore esse fideles, & iustos Nihilominus tamen non videtur mihi explicatio illa literalis, tum quia non habet in verbis sufficiens supradamentum, tum quia est nimis subtilis, & scholastica, & non iuxta simplicem, & vitatum loquendi modum: tum præterea, quia non erant notii Ioanni omnes reprobi, vt de illis, qui exierunt, tam constanter diceret, *Non erant ex nobis*, neque id cognoscere potuit ex effectu illo, quod ex nobis prodierunt quia non omnes hæretici, quia aliquando ab Ecclesia exeunt, non sunt prædestinati, sæpe enim iterum redeunt, & saluantur, & ideo non potuit Ioannes propter prædestinationem dicere, *Si enim essent ex nobis, permansissent nobiscum.* Sed debuisset sub distinctione dicere, vel permansissent, vel redibunt, vt permaneant: tum etiam quia multi nobiscum in Ecclesia permanent, & ab illa per hæresim non exeunt, qui tamen non sunt prædestinati.

16. Altera ergo explicatio est, vt Ioannes dixerit, illos exeuntes à nobis non fuisse ex nobis, quia ficti erant, & quia licet exterius proficerentur fidem Ecclesiæ, & ideo visi fuerint exire ex nobis, non tamen vere, & ex animo catholici erant, sed se tales fingebant, & ideo dicuntur non fuisse ex nobis. Hanc expositionem indicant Flavian. in epist. 1. ad Leonem Papam cap. 2. & habetur post octauam epistolam Leonis in eius operibus. Sed hæc explicatio intellecta, vt sonat, non potest subsistere, neque absolutam veritatem sententiæ Ioannis tueri. Quia non omnes hæretici fuerunt prius in Ecclesia tantum fidei, nam Lutherus potuit esse prius verus catholicus: imo & iustus, & idem est de Pelagio, & similibus. Nec dici potest Ioannem tantum fuisse loquutum de hæreticis sui temporis, aut de quibusdam Iudæis, qui se tunc Christianos fingebant: hoc enim incredibile est, tum quia generaliter loquitur de antichristis, siue essent gentiles, siue Iudæi, vtriusque enim generis esse poterant, & non est verisimile omnes illius temporis hæreticos fuisse prius tantum catholicos fideles, cum de Hymenæo, & Phileto Paulus dicat: *A veritate ceciderunt*, & idem significat de Phigellis, & Hermogene 2. ad Timoth. 1. tum etiam, qui scribebat doctrinam profuturam Ecclesiæ pro omnibus temporibus: tum denique quia propter illos tantum fictos non poterat dicere absolute: *Si enim essent ex nobis, permansissent utique nobiscum.* Quia multi possunt esse in Ecclesia sine vlla fictione, qui in ea postea non permaneant.

17. At vero simplicius hanc ipsam expositionem declarando, optime poterit accommodari, nimirum, per fictum intelligendo non solum eum, qui nunquam vere credidit, sed eum, qui pro aliquo tempore vel publice, vel saltem occulte incipit à communi fide Ecclesiæ, vel certe à bonis moribus nimium discedere. Sic enim omnes hæretici, & maxime hæretici (de quibus præcipue videtur loqui Ioannes) priusquam publice, & verecundia deposita, Eccle-

siam deserant, solent aut vitij hæreticorum maxime proprijs intra Ecclesiam se tradere, præsertim superbiam, & arrogantiam, vel etiam occulte errores seminare. De quibus ait Cyprianus libr. de Unit. Ecclesiæ: *Gratulandum est, cum tales de Ecclesia separantur, ne columbas, ne oves Christi sauias, & venenata contagione prædentur.* Ipsi ergo quando a nobis exeunt, utique publice & aperte, iam prius occulte non erant ex nobis, vel quoad fidem, vel saltem quoad similitudinem bonorum morum, quibus fides conferuatur. Et hanc expositionem tradit etiam Augustin. tract. 3. in 1. epist. Ioann. & iuxta illam videtur loquutus Flavianus, & fauet etiam Hieronymus in cap. 1. Ierem. lib. 1. in fine, dicens: *Propterea Dominum hæreticos de Ecclesia, vt foris colant, quod prius intus venerabantur.*

Dicit aliquis, licet hoc regulariter ita contingat, vt Catholici non subito deserant Ecclesiam publice, vel contra illam pugnare incipiant, nihilominus non esse id tam certum, & infallibile, vt ob eam solam causam Ioannes dicere potuerit: *Sed non erant ex nobis*, quia non potuit simpliciter affirmare, nisi quod infallibile omnino est. Multo minus poterat ob eam solam rationem dicere: *Si enim fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum.* Quia hoc etiam non est infallibile, cum interdum possit aliquis usque ad hodiernam diem esse catholicus, & cras hæreticus fieri, & se hæreticum ostendere. Respondeo primo ad utramque solutam partem, interdum loqui Scripturam modo humano, quoad simpliciter affirmando, quod ordinariè, & frequenter, tamque rarisime euenit, neque id esse contra infallibilem Scripturæ veritatem, quia illæmet locutiones iuxta communem verborum significationem, & intelligentiam, implicite includunt illam moderationem, seu limitationem, scilicet secundum communem cursum rerum, seu causarum, aut similem.

Deinde dico ad priorem partem, licet non sit absolute necessarium, vt externa mutatio occultam hominem hæretico præcedat, antequam manifeste ab Ecclesia decedat, nihilominus esse necessarium, vt saltem mente prius deliberet, & voluntariè fidem interius neget. Quæ enim fieri potest, vt is, qui antea catholicus erat, & firmiter credebat, postea exterius ab Ecclesia recedat, nisi prius animo pertinaci, & delibetato fidem interius abneget? Hac ergo ratione omnino infallibile est, vt qui aperte à nobis exeit, iam antea non essent ex nobis occulta, saltem inferiori perfidia, siue illa diuturno, siue breui tempore præcesserit: nam ad veritatem illius locutionis quodcumque breuissimum tempus sufficit. Vnde ad alteram partem responderetur facile, merito dixisse Ioannem, quod si essent ex nobis permansissent nobiscum, quia si mente essent firmi, adhærentes Christo, non fierent antichristi, hæreses contra illum seminando, aut sequendo. Atque hanc responsionem attigit Verga dicto lib. 12. cap. 8. & illam Augustino tribuit dicto tract. 3. Sed videtur potius ampliatio, & declaratio eorum, quæ Augustinus in illo loco nos docuit. Magis videtur mihi insinuas hanc expositionem Tertull. dicto lib. de Præscript. cap. 36. in fine, ubi post explicatam Apostolicam traditionem, subiungit: *Hæc est institutio, non dico iam, quæ futuræ hæreses prænuunt, sed de qua hæreses prodierunt sed non fuerunt ex illa, ex quo facta sunt aduersus illam.* Fiunt autem hæreses mentis proterua, & præcipitatione, & ex quo sic ab aliquo sunt, & concipiuntur, ille vere, & in re definit esse ex Apostolica Ecclesia, ex qua postea manifeste prodit. Et ita etiam soluitur optime obiectio, quia Ioannes ibi non asserit, eum, qui exit ab Ecclesia, nunquam fuisse ex illa, sed prius se ab illa separasse vel moribus prauis, vel etiam occultis, seu mentali perfidia, quam hostis manifestus eius esse incipiat.